

ÉPÍTÉSZETI MŰSZAKI LEÍRÁS
a
Budapest, Móricz Zsigmond körtér
Műemléki védettségű
„Gomba” épületének
építészeti és hasznosítási
ötletpályázatához

I. Az alapkoncepció

Az eredetileg egy középpontra szervezett, koncentrikus építészeti kompozíciónak a tervezett új épületszárnyakkal határozott, tengelyes irányultságot adtunk. Ily módon nemcsak szerkezetében, színeiben és anyaghasználatában, de szerkesztési elveiben is határozottan különválnak a Régi és az Új. Ugyanakkor az újrafogalmazott épületegyüttes így – új építészeti választ ad a megváltozott és újratervezett Móricz Zsigmond körtér városépítészeti és környezettervezési kérdéseire. Az épülő metró megújuló közlekedő tereivel összekomponált aluljáró rendszer felszínre vezető lépcsősora a „Gomba” középtengelyében emelkedik, - amely tengely egyben a „Bartók Ház” íves térfalának szimmetria tengelye is. Értelemeszerű és logikus elhatározásnak tűnt tehát, - hogy a „körtéren” álló „kórház” tervezett új épületrészeit erre a határozott tengelyre szervezzük.

Az így létrejövő épület-kompozíció tehát a kontraszthatásra épül, - a műemlék-épület centrális, az új szárnyak tengelyesek, - a régi homogén, tömör és statikus nehéz test, míg a ráépítés szerelt, könnyű és vibrálóan dinamikus építmény, - a megmaradó „Gomba” elegáns, fehér kőburkolt gyűrű, míg a bővítés színes, fiatalos, és „szertelen” hasábok sora.

És mégis, mindkettő – a maga különböző módjain – alkalmazkodik a körtér közterületi rendszeréhez.

II. Az alaprajz és a funkció

1. A megmaradó, ill. rekonstruálandó „Gomba” épület.

Az eredeti terveken szereplő három, egyforma területű karéjra bontanánk vissza a „gyűrű” most még aszimmetrikus beépítését. Így egy szabályos és körszimmetrikus hat-osztatú térsor képződik, - ahol tömör és nyitott körgyűrű-cikkek váltakozva ölelik körül a belső udvart, középpontjában a szoborral. A három darab beépített egység három irányból megközelíthető.

A középső rész az aluljáró lépcsőének tengelyében áll – ez rejti a fő funkciót, a kávézó-étterem konyháját, kiszolgáló zónáját, vízescsoportjait, és bár részét. Ez a, belső udvarról megközelíthető központi elem szolgálja és működteti a bővítés-ráépítés térsorát, - a „lebegő platókat” -, amelyek a kávézó fogyasztó terei.

A tőle jobbra-balra eső, szimmetrikus épület-egységekbe kulturális (jegyiroda, kiállítás szervező, koncertszervező, könyvbemutató stb.) irodákat, - vagy városi információs irodát, - vagy apróbb, kuriózum értékű üzleteket (Hollóházi-Herendi-Zsolnay porcelánok, Kalocsai népművészet, Iparművészeti Főiskola

díjnyertes termékeit stb.) terveztünk. E két egység a tér felől kívülről és a belső udvar felől is megközelíthető, illetve igény szerint részekre osztható.

A további vizesblokk igényt (a teljes és maximális vendégforgalmat feltételezve) a térszint alatt, a jelenlegi pinceszint minimális bővítésével elégtettük ki. A beléptető rendszeres pinceszinti vizesblokkot a kávézó vendégei és a dolgozók ingyen használhatják, - külső használók csak pénzérme bedobásával. Ugyanezen a pinceszinten alakítottunk ki egy bútor- és eszköz-raktárat kiállítások, rendezvények esetére.

2. A ráépítés – új épületszárnyak

Öt darab fedett-nyitott „lebegő” hasáb, - amely átmetszi – ráharap – fölé nyúlik és ellebeg az alatta lévő kő-gyűrű építményhez képest. Az öt hasáb tulajdonképpen öt „lebegő” fogyasztó teraszt keretez, amelyeket egykarú lépcsők és liftek kötnek össze a különböző magasságokban. A földszint fedett-nyitott körudvarának fogyasztó teraszáról két darab lépcső emelkedik a „Gomba” lapostetejének síkja fölött elhelyezett három darab fogyasztópodeszt síkjáig. Erről a három lemezről kiléphetünk a „Gomba” részben zöldtetős, részben burkolt tetőteraszára is, - vagy továbbmehetünk két újabb egykarú lépcsőn a második emelet magasságában elhelyezett szélső két fogyasztó-terasz platójáig.

Az acél perforált-lemez felületű platókat könnyű, fémszerkezetű oszlopok tartják, és „L” alakban (a végén és felül) tömör fémlemez keretezik, - ily módon fedetté és védetté téve a fogyasztó tereket. Oldalról függőleges és vízszintes fémhuzal-rendszer határolja, amelyre színes árnyékoló fém-, ponyva-, vagy egyéb könnyű-szerkezetű lapokat szerelve a szél-, eső-, ill. napsütés elleni védelem is megoldható. Ráadásul a lapok random-szerű mozgatásával a kompozíció mindig más „arcát” mutatja a városnak. Ezzel a módszerrel *időszakos kiállítások is tarthatóak* a helyszínen, szinte a levegőben lebegve, - hisz az árnyékoló lapok kicserélhetőek akár művészeti reprodukciókra, vagy pl. fotó-nagyításokra is!

A téli hónapokban a fogyasztó teraszok tornyai lényegében zárt térré tehetőek oly módon, hogy az oldalfalak huzal-rendszerének raszterhálóját teljes egészében beboríthatjuk átlátszó ill. áttetsző színes plexilapokkal. Az ily módon kialakuló „kvázi belső tereket” mobil hőszigetelő egységekkel temperálhatjuk, - így a kávézó teraszai egész télen üzemelhetnek. (Lásd még gépészeti műleírás.)

III. Szerkezetek

- A „Gomba” épületének szerkezetét alapvetően változatlanul hagyánk. A pinceszint minimális bővítése során az egyetlen épületgyűrű-szeletet teljes egészében utólagosan aláalapoznánk. A műemléki épület tetején – a szerkezet érintetlenül hagyása mellett – járható-, ill. zöldtetőt alakítanánk ki. Az íves vonalvezetésű lapostetőt egy szakaszon – az aluljáró lépcsőjének tengelyében – elbontanánk, - csakúgy, mint néhány, az utóbbi évtizedekben hozzáépült külső és belső falszakaszt.
- Az új épületszárnyak teherhordó szerkezete acél oszlopokra támaszkodó acél gerendarács. Az acél oszlopokat pontszerűen alapoznánk, - a statikai modelltől függően, befogott, illetve csuklós kapcsolatokkal. A hasábonként két „födém” (fogyasztóterasz és „zárófödém”) szerkezete gerendarácsra

támaszkodó perforált, ill. tömör acéllemez. A platókat három irányú acél andráskeresztek merevítik (a végfalakban, a födémekben és az oszlopok között).

- A fém oszlopok között függőleges és vízszintes irányban „véletlenszerű” ritmusban fém huzalok és korlátrudak futnak. Az így kialakuló fém háló függőleges huzaljaihoz, ill. vízszintes rúdjaihoz előregyártott kapcsokkal, fűlekkel rögzíthetjük a színes plexi táblákat. A táblák és így az összes homlokzat folyamatosan változhat, átalakulhat, kinyílhat, vagy bezárulhat, - minimális szerelési munka árán.

IV. Anyagok – színek

- A meglévő épület anyaghasználatát nem változtatnánk, a tömör falfelületek fehér mészkőburkolatát megtartjuk, ill. rekonstruáljuk. A nyílászárók mindenütt fémszerkezetűek és szürke színűek.
- Az új épületrészek – az öt hasáb – szerkezetének, fém oszlopainak és gerendáinak színe szintén szürke (szinterezett, vagy horganyzott felületűek). A szerkezetek között rozsdamentes fém huzalok és horganyzott korlátrudak futnak.
- A hasábok tömör végfala, és laposhajlású teteje korcolt zinclemez fedést és burkolatot kap.
- A fogyasztóteraszok járófelülete és az egykarú lépcsők járólapjai acél perforált lemezből készülnek.
- A hasábok oldal-síkjain a derékszögű huzal-rendszerre szerelt színes (árnyékoló-, szél-, és esővédő) lapok plexiből és/vagy fémlmezből készülnének, - de javasolható előregyártott keretek készítése is, időszakos kiállítások esetén a kiállítandó fotók, grafikák vagy reprodukciók bemutatására.
- A „Gomba” tetején részben zöldtetőt, részben keményfa pallóval, vagy perforált acéllemezzel burkolt járható terasz alakítanánk ki.
- A földszinti belső udvar burkolata hosszanti fűgával rakott sprengelt mészkő, vagy keményfa palló.
- A belső terek közönségforgalmi tereit nyersbeton lapokkal, vagy ilyen jellegű greslapokkal burkolnánk.

V. Homlokzat és tömegképzés

Az épületegyüttes két kor két építészeti hangvételének egymás mellé helyezésével igyekszik a kontraszt-hatásra épülő új kompozíciót létrehozni. A régi épület tiszteletteljes megtartása mellett, egy olyan új építészeti elemsort akartunk elhelyezni, amely minden elemében más, mint a műemlék-épület. Tengelyesen irányult, orgona-sípként magasba törő, könnyű, színes és dinamikus – a koncentrikus, homogén, elegáns és statikus, földszintes tömeg mellett, fölött és szinte „benne is”. Az így kialakult ellentétpár-sor egymás hatását erősíti, - a „Gomba-épület” modern tisztasága és képletszerű geometriája új értelmet és nagyobb hangsúlyt kap a tudatosan „agresszív” beavatkozás hatására.

A két építészeti hang pedig egy feszült, vibráló új architektonikus kompozícióban egyesül – mert mind a két szerkesztési elv (a koncentrikus és a tengelyes) a Móricz Zsigmond körtér „erővonalába” simul. Így végül az adott környezetben, a térnek ezen a meghatározott pontján egymás hatását nem kioltják, hanem erősítik!